

Az Angster-gyár és család története

MUNKALAP TANÁROK ÉS DIÁKOK SZÁMÁRA

| 2018 |

Tartalomjegyzék

<i>Bemutatók</i>	3
<i>Angster József és családjának története</i>	4
I. <i>Kácsfalu</i>	4
II. <i>Angster József utazásai</i>	5
III. <i>Angster József és Rapp Ríza</i>	6
VI. <i>Angster József és Pécs</i>	7
V. <i>Az utolsó gyárigazgató</i>	7
VI. <i>Angster József és a történelem</i>	8
<i>A gyár története</i>	9
I. <i>A növekvő gyár</i>	9
II. <i>Legyél munkás az Angster-gyárban!</i>	10
III. <i>Reklámozd a gyárat!</i>	10
IV. <i>Orgonarajz</i>	11
V. <i>Filmvetítés</i>	12
<i>Angstérkép</i>	13
I. <i>Egészítsd ki a térképet!</i>	13
II. <i>Helyi orgona meglátogatása</i>	14

Bemutató

Az Angster József és Fia Orgona- és Harmóniumgyár nyolcvanöt éves működése alatt elkészített többet is a Kárpát-medence leghíresebb orgonái közül.

A munkalap célja, hogy az iskolák és diákok számára érdekes, játékos feladatokkal hozza közelebb a gyár és család történetét.

Angster József és családjának története

I. KÁCSFALU

Nézd meg a következő riportot, amit a Drávatáj magazinműsor készített! Utána válaszolj a kérdésekre!

Kácsfalu, mai nevén Jagodnjak, egy 1200 fős horvátországi település, Angster József szülőfaluja. 2016-ban az Angster-gyár 150 éves évfordulójára emlékeztek meg.

<https://www.youtube.com/watch?v=9mXboAJm7ys>

Hol állították fel az emlékművet?

.....
.....
.....

Húzd alá azokat a horvátországi orgonákat, amiket említ a videó!

Varasd, Kácsfalu, Muracsány, Karancs, Kotor, Laskó, Keskend, Vörösmart

Mikor vette fel Angster József nevét a Szakképző iskola?

.....

Mivel foglalkozik a videóban említett Budavári Atila?

.....
.....
.....

Fogalmazd meg három mondatban, hogy miért volt különleges Angster József tevékenysége!

.....
.....
.....

II. ANGSTER JÓZSEF UTAZÁSAI

Angster József tíz hosszú éven át járta Európát, hogy megismerje az orgonaépítés rejtjelmeit. Útjáról itt olvashatsz részletesen (link Vándorévek).

a) Válassz ki a következő osztálykirándulási célok közül egyet!

1. Pest – Bécs – Brno – Prága
2. Bern – Thun – Luzern – Zürich
3. Párizs

b) Indokold meg a választásod!

.....

.....

.....

c) Tervezd meg egy háromnapos kirándulást a kiválasztott úticélnak! Töltsd ki a következő osztálykirándulás-tervező sablont! A programok között legyen múzeum- és kastélylátogatás, aktív pihenés, és városnézés. Ügyelj az utazási idő és a költségek felmérésére is. Segítséget nyújt az internet!

<i>A kirándulás napjai</i>	<i>Napszakok</i>	<i>Program</i>	<i>Várható kiadások (HUF)</i>
<i>1. nap</i>	<i>Délelőtt</i>		
	<i>Délután</i>		
<i>2. nap</i>	<i>Délelőtt</i>		
	<i>Délután</i>		
<i>3. nap</i>	<i>Délelőtt</i>		
	<i>Délután</i>		

d) Rendeződjtek csoportokba! Vitassátok meg osztálykirándulás-ötleteiket, és alkossatok egy közös tervet, amivel mindenki egyetért!

Mutassátok be elkészült terveteket az osztálynak!

III. ANGSTER JÓZSEF ÉS RAPP RIZA

Angster József és Rapp Riza 1870-ben ismerkedtek meg. Az első leánykérés után Riza visszaadta Angsternek a gyűrűt. A második alkalommal Angster sikerrel járt. 1871-ben házasodtak össze, Angster 37, Riza 22 éves volt. 6 gyermekük született.

Olvasd el a következő naplóbejegyzés részleteket a lakodalomról.

„Az esküvő 5 órára volt kitűzve de majdnem 6 óra lett még minden elkészült. (...) Most következett a búcsúzás, menyasszonyom elbúcsúzott kedveseitől szülőitől testvéreitől (...) Ezután édesapám áldását Kértem (...)”

„Erre ünnepélyesen bevonultunk a templomba. Az oltárnál főtiszt. Brüssle plébános úr szép beszédet mondott (...) Az esküvő után az első volt mit már feleségem mondott: (!) – menyünk a sekrestjén ki. A vendégek követték egy 20 percznyi sétára a temető mellett ki a szabadba, a mezőre (...) a nap (...) mire vissza értünk le is nyugodott.”

„Ezen úri asztalnál tán 40 vendég foglalt helyet és táltak. Az udvaron egy sátor alatt helybeli ifjúság, muzikusok, kocsisok és egy nagy csoport iskolás gyermek, összesen tán 70-en voltak. Miután a társaság csak német ajkúakból állt, így a társalgás németül folyt. (...) A toástokat is németül mondták el.”

„Vacsora után átmentünk a szomszéd házba, ahol egy 10 főből álló német banda táncdarabokat játszott. (...) Az iskola házban ahová szintén időnként átnéztem igen vígan ment, amihez Rapp úr az ő elpusztíthatatlan humorjával sokkal hozzájárult. (...) Egy óra tájban ismét táltak, (...) Jó borral bőven volt gondoskodva.”

„Reggel egyes vendégek elmentek (...) Az utolsó vendégek 8 után távoztak.”

Készíts egy meghívókártyát, ahol leírod, hogy milyen programra számíthatnak a vendégek! Tervezd meg a felszolgált menüt is! Ne feledd, ez egy XIX. századi esküvő, ahol német etnikum van jelen! Az ételek kiválasztásában segíthet Glück Frigyes és Stadler Károly „Az inyesmesterség könyve” című alkotása.

Válasszátok ki, hogy melyek az osztály legjobb meghívói!

VI. ANGSTER JÓZSEF ÉS PÉCS

Angster József rengeteg szalon kötődött Pécs városához. Itt láthatsz egy térképet, ahol ezt mutatjuk be.

Tervezz meg egy Angster József emléktúrát Pécsen! A terv része legyen az is, hogy osztályoddal megkoszorúzd a Mária utcai emléktáblát és a Vársétányon található emlékművet!

V. AZ UTOLSÓ GYÁRIGAZGATÓ

Angster József unokája, Angster Emil fia, Angster József Mária Oszkár volt a gyár utolsó vezetőinek egyike.

A gyár államosítása után téglagyárban dolgozott, eltávolodott az orgonáktól.

Lánya, Angster Judit segítségével orgona akusztikai kutatásokban dolgozott. Számos család- és gyártörténeti munkát adott ki, köztük egy 1993-as könyvet. A Pécsi Orgonaépítő Manufaktúra munkáját is támogatta.

2012. március 14-én hunyt el. Ő volt az első pécsi lakos, aki Tüke-díjat kapott.

A következő források felhasználásával készíts egy 10 perces előadást, ahol bemutadod Angster József életét és munkásságát!

Méhes Károly (1999): Álom az orgonagyárról. In: Új Dunántúli Napló, 10. évfolyam, 234. szám, 7. oldal

https://library.hungaricana.hu/hu/view/DunantuliNaplo_1999_08/?pg=382&layout=s&query=%C3%8ilom

Méhes Károly (2004): Orgonamuzsika a múltból a mába. In: Új Dunántúli Napló, 15. évfolyam, 21. szám. 11. oldal

https://library.hungaricana.hu/hu/view/DunantuliNaplo_2004_01/?pg=362&layout=s&query=T%C3%BCke

Ungár Tamás: Angster Józsefet temetik. In: nol.hu, 2012.04.26.

http://nol.hu/belfold/angster_jozsefet_temetik-1307710

VI. ANGSTER JÓZSEF ÉS A TÖRTÉNELEM

Angster József német nyelven írta naplóját, melyet idős korában fordított magyarra. Az ilyen régi naplók a társadalomtudományok fontos forrásai, hiszen egy kortárs szemével mutatnak be egy történelmi korszakot. Angster József naplójában is számos esemény kerül említésre.

Olvasd el a következő naplórészleteket, majd válaszd ki, hogy melyik történelmi eseményhez vagy történelmi személyhez köthetőek! Válaszodat indokold (legalább 2 mondatban)!

Naplórészlet	Történelmi esemény	Indoklás
<i>„...több értékes arany hímzésekkel ellátott zászlót láttam (...) az azokon olvasható felirat ein fries einiges Deutschland (egy szabad egyesült Németország)...”</i>	Kossuth Lajos	
<i>„...elértük (...) követt (...) amelyen a következő felirat olvasható: „Itt tartózkodott (...) a Népek csatáját 1813. október 13-án a figyelve...”</i>	I. Világháború	
<i>„...csak 2 órákor értünk be Wittemberg megerősített városkába. Egy másfél életnagyságú szobor, tanúsít arról hogy (...) itt kezdte meg a Reformációt...”</i>	Otto von Bismarck	
<i>„...Május 30 Oszkárt más osztaghoz, osztoták be, Lajbachon át az olaz frontra küldték junius végefelé onnan az orosz frontra...”</i>	Reformáció	
<i>„Beált 1848 év martius 15e a mikor Petőfi elszavalta a Talpra Magyar-t”</i>	Bonaparte Napóleon	

Írj te is egy naplóbejegyzést egy közelmúltban történt történelmileg fontos eseményről! Olvasatok fel néhányat az osztály előtt! A többiek találják ki, hogy melyik eseményről van szó!

.....
.....

A gyár története

I. A NÖVEKVŐ GYÁR

A fenti szöveg segítségével készíts egy grafikont a gyár története során lezajlott létszámváltozásról! Ha számítógépen szerkeszted, akkor nyomtasd ki, és ragaszd a munkalapba!

A kezdetben 3 emberrel dolgozó üzem 1874-re 5, 1876-ra 10, 1885-re 15, 1893-ra már 28, 1910-re már 108 embert foglalkoztatott. A munkáslétszámot az orgonaépítési megrendelések csökkenése miatt nem tudta tartani, így 1920-ra már csak 7-8 főt tudott alkalmazni. A munkáslétszám lassú növekedése (1922-ben 17; 1929-ben már 45) az 1930-as évek elején törik meg, 1931-re 28 munkás dolgozott, míg 1932-ben csak 7 darab. 1933-tól kezdődik újra a növekedés (12), 1936-ra már eléri a 45 fős létszámot. 1942-re 60 dolgozója van, 1946-ra a létszám 28-ra apad, 1949-ben 22 munkást alkalmaznak. (Angster József 1993 186-188. oldal)

Jelöld a grafikonon, hogy mikor melyik generáció vezeti a gyárat!

Jelöld a grafikon idővonalán, azt a két eseményt, mely drasztikusan csökkenti a munkáslétszámot!

II. LEGYÉL MUNKÁS AZ ANGSTER-GYÁRBAN!

A gyárban mindig családi légkör uralkodott, különösen az kezdetekkor, amikor még kis létszámú munkást alkalmazott Angster. De később is jellemző volt, hogy az alkalmazottak részt vettek a gyár és a család különleges eseményein (75. alapítási évforduló, Angster József 80. születésnapja). A dolgozóknak „Angster orgonagyári Törekvés Dalárda” néven saját kórusa is volt.

Többen közülük miniszteri kitüntetésben is részesültek, gyakran pedig fiaik is folytatták apjuk gyári hivatását.

Szeretnél jelentkezni az orgonagyárba. Írj egy motivációs levelet, amiben leírod, hogy miért lennél alkalmas orgonaépítésre, és miért szeretnél jelentkezni!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

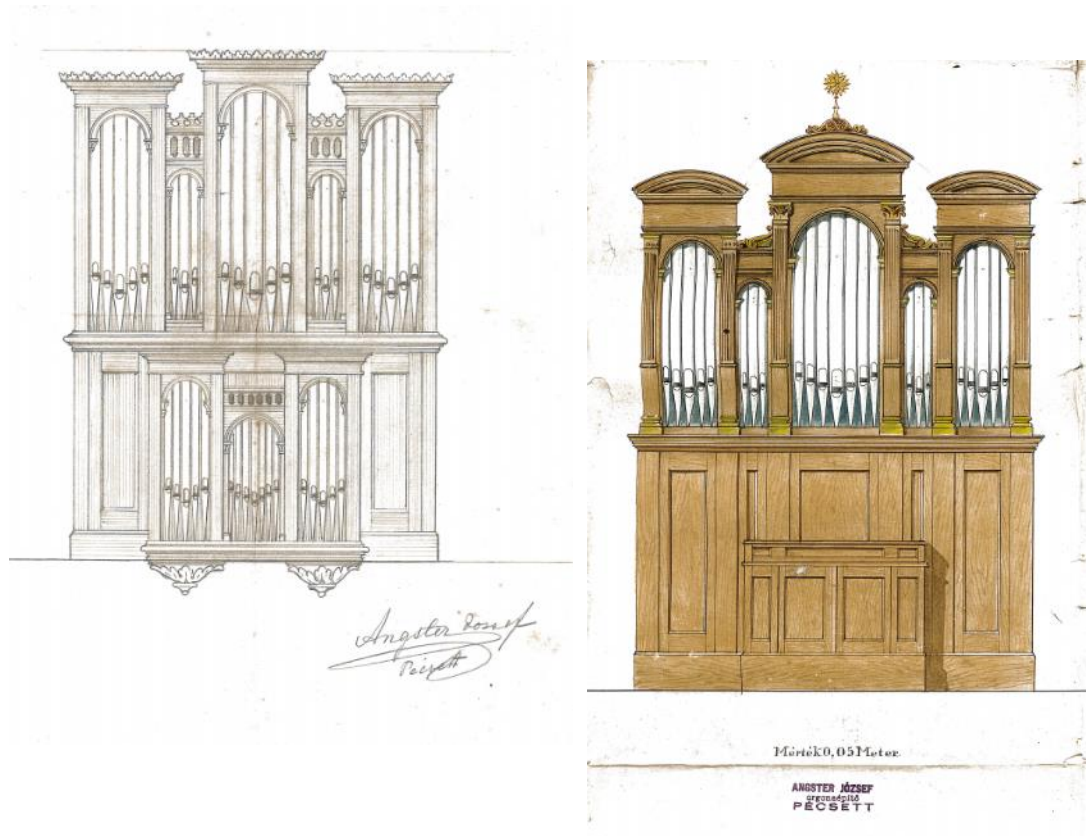
III. REKLÁMOZD A GYÁRAT!

A gyár, működése alatt, gyakori vendége volt a Dunántúl folyóirat reklámrovatának.

Alakítsatok csoportokat, és készítsetek reklámlakátot az Angster József és Fia Orgona- és Harmóniumgyár számára!

IV. ORGONARAJZ

Angster József kiváló rajzoló volt, világkörüli útján is rengeteg képet készített. Az orgonaépítési pályázatokkor tervrajzokkal mutatta meg tehetségét. Itt láthatjátok a harkányi és kisharsányi orgona rajzait.

A képek és az Angstérkép segítségével rajzolt te is egy orgonát!

V. FILMVETÍTÉS

1987-ben „Volt egyszer egy Angster orgonagyár” címmel készített dokumentumfilmet a MTV Pécsi Körzeti Stúdiója.

Nézzétek végig a dokumentumfilmet, és közben válaszoljatok a kérdésekre!

https://www.youtube.com/watch?time_continue=428&v=H7PK3hAs5eE

Mely orgonák jelennek meg a film alatt?

.....
.....
.....

Kik szólalnak meg a film alatt?

.....
.....

Írj le két érdekes történetet, amit a filmben hallasz!

1.

.....
.....
.....
.....

2.

.....
.....
.....
.....

Angstérkép

Angster József és örökösei több, mint 1300 orgonát készítettek, ezzel rekordot állítottak be a magyar orgonagyártás történetében. Az Angstérképen 45 darab elkészült orgona rövid bemutatását láthatod.

I. EGÉSZÍTSD KI A TÉRKÉPET!

A térképre nem került fel minden orgona. Egészítsétek ki! Alkossatok csoportokat, minden csoport kapjon egy magyarországi megyét! Gyűjtsetek ki megyénként 4 orgonát! Válasszatok ki egy ötödik orgonát, és részletesebben mutassátok be (a weboldal mintájára)!

<i>Város</i>				
<i>Orgona mérete</i>				
<i>Elkészülésének ideje</i>				
<i>Orgona jellemzése</i>				

Egy orgona részletes jellemzése (története, állapota, technikai megoldásai, egyéb érdekesség):

.....

.....

.....

.....

.....

A feladat megoldása után mutassátok be egymásnak az elkészült gyűjtést!

A feladat megoldásához segítséget nyújt a következő gyűjtemény:

Magyarországi Angster orgonák listája – helységnevek szerinti sorrendben. In: Angstermuzeum.hu <http://angstermuzeum.hu/>

Küldjétek el a kész munkákat a munkalapot tartalmazó weboldal készítőinek, és ki tudja, lehet, hogy felkerül az Angstérképre!

II. HELYI ORGONA MEGLÁTOGATÁSA

Angster József gyárának öröksége felbecsülhetetlen kincsünk. A sors különös fintora, hogy az Angster József által hazánkban meghonosított pneumatikus orgona gyakran szorul karbantartásra, de a gyár államosítása és a vezetők meghurcolása után erre nem volt lehetőség. Számos rossz állapotban lévő hazai orgona létezik.

Látogass meg egy közeledben lévő Angster-orgonát! Készíts interjút az orgonát kezelő kántorral! Az orgonák listáját megtalálod a következő linken:

<http://angstermuzeum.hu/>

Mikor készült az orgona?

Milyen állapotban van?

Mikor zajlott a legutóbbi felújítása?

Ki végezte a felújítást?

Mikor tervezik a következő felújítást?

Mesélne az orgonáról?